

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

A. ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΓΙΑΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ	
1. Ορισμός και αντικείμενο της ΑΨΘ	25.
2. Αναγκαιότητα και σπουδαιότητα της ΑΨΘ.....	25.
3. Σύσταση και οργάνωση της ΑΨΘ.	26.
B. ΜΕΘΟΔΟΣ	
1. Γενικά.....	27.
2. Ειδικά.....	33.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΤΟ ΘΡΗΣΚΕΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΣΤΗ ΦΥΣΗ, ΣΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

A. Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ	39.
B. ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΗ	
1. Γενικά.	41.
2. Η θρησκεία ως υπέρ τη Φύση.	42.
3. Η θρησκεία ως παρά τη Φύση.	42.
4. Η θρησκεία ως κατ'ιτί το φυσικό και φυσιολογικό.	
α) ΓΕΝΙΚΑ	43.
β) Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΩΣ ΦΥΣΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ	44.
γ) Η ΣΧΕΤΙΚΗ «ΦΥΣΙΚΟΤΗΤΑ» ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ	45.
Γ. ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ	
1. Γενικά.	48.
2. Γιατί επιβίωσε η θρησκεία;	
α) ΕΙΣΑΓΩΓΗ	49.
β) ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ	
1) Γενικά.	50.
2) Κριτική.	
α. Γενικά.	52.
β. Η θρησκεία ως εξελικτική προσαρμογή.	
i. Γενικά.	53.

ii. Η γενετική βάση.	
a) Η προσωπική αφοσίωση.	57.
b) Η «προσωπική θρησκεία».	58.
c) Η ενσυναίσθηση.	59.
3) Αντι-κριτική.	
α. Η θρησκεία ως βιολογικό υποπροϊόν.	
i. Γενικά.	61.
ii. Το υποπροϊόν ως έμμεση προσαρμογή.	64.
β. Η εξελικτική ανταπόδοση κόστους.	67.
γ. Ο «ανιχνευτής καπνού».	70.
γ) ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ	
1) Γενικά.	73.
2) Η θρησκεία ως coping.	76.
δ) ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ.	78.
ε) ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ	
1) Γενικά.	79.
2) Η θρησκεία ως πολιτισμικό υποπροϊόν.	80.
3. Η θρησκεία: προσαρμογή ή υποπροϊόν;	
α) ΓΕΝΙΚΑ.	81.
β) Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΩΣ ΠΟΛΥ-ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ.	82.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ / ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΘΕΪΣΜΟΣ

A. ΟΡΙΣΜΟΙ

1. Η θρησκευτικότητα.	85.
2. Η πνευματικότητα.	85.

B. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ / ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΥΠΕΡΒΑΤΙΚΟΝ

1. Γενικά.	87.
2. Υπερβατικόν και αυθυπέμβαση.	88.
3. Υπερβατικοί παράγοντες κινητοποιούμενοι μέσω καθημερινών γεγονότων.	93.

Γ. ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΦΗΒΙΚΗΣ Θ/Π

1. Εισαγωγή.	95.
2. Η χριστιανική παιδική και εφηβική Θ/Π.	96.

Δ. ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΘΕΪΑΣ Ή/ΚΑΙ ΤΗΣ Α-ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

1. Γενικά.	98.
2. Ανακοπή τής έμφυτης παιδικής πνευματικότητας.	100.
3. Αρνήσεις τής θρησκευτικότητας/πνευματικότητας.	103.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'
Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΣΤΗ ΦΥΣΗ, ΣΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ
ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	107.
B. ΦΥΣΙΚΗ ΘΕΟ-ΛΟΓΙΑ	109.
Γ. Ο ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΦΥΣΗ ΚΑΙ Ο ΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ	110.
Δ. Η ΡΟΗ ΤΟΥ Λ/ΛΟΓΟΥ ΣΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ	113.
Ε. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ Λ/ΛΟΓΟΥ ΣΤΟ ΝΕΥΤΡΟ-ΨΥΧΙΣΜΟ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	114.
ΣΤ. Η ΠΡΟΓΕΝΝΗΤΙΚΗ ΛΟΓΟΤΗΤΑ	
1. Γενικά.	117.
2. Το ανθρώπινο σώμα ως ναός τού Λ/λόγου.	118.
3. Η ασυνείδητη λογότητα του εμβρύου.	119.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'
ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	123.
B. Η ΕΜΦΥΤΗ ΠΡΟ-ΗΘΙΚΗ	123.
1. Η βιολογία τής Ηθικής.	
α) ΓΕΝΙΚΑ	124.
β) ΦΥΣΙΚΗ ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ	125.
γ) ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΑ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ	129.
2. Ηθική ψυχολογία των νηπίων.	131.
Γ. «ΘΕΙΟΝ» ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ	
1. Γενικά.	132.
2. Καλοί και κακοί παράγοντες.	136.
3. Η θυσία.	137.
Δ. Η ΘΡΗΣΚΕΙΑΚΗ ΗΘΙΚΗ	
1. Ποιοτικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα του ανθρώπινου ήθους	139.
2. Οι υπερβατικοί παράγοντες ως ψυχικό κίνητρο.	142.
3. Οι υπερβατικοί παράγοντες ως ηθικό κίνητρο.	143.

ΜΕΡΟΣ Β'
ΤΟ ΕΜΦΥΤΟ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΥΘΥΠΕΡΒΑΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
ΨΥΧΙΚΗ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΕΜΒΡΥΟΥ

A. Ο ΕΝΔΟΜΗΤΡΙΟΣ ΨΥΧΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΜΒΡΥΟΥ	
1. Εισαγωγή.	149.
2. Αισθήσεις τού εμβρύου.	151.
3. Η εμβρυακή μνήμη.	152.
4. Εμβρυακή προθετικότητα.....	156.
5. Η ενδομήτρια εμπειρία τού εμβρύου.	
α) ΓΕΝΙΚΑ	156.
β) Η ΨΥΧΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΜΗΤΕΡΑΣ — ΕΜΒΡΥΟΥ	
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΥΗΣΗ	160.
6. Η προγεννητική «συνείδηση»	162.
B. Η ΕΝΔΟΜΗΤΡΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΟ-ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΟΥ ΕΜΒΡΥΟΥ	
1. Εισαγωγή.	165.
2. Ψυχο-πνευματική αλληλόδραση μητέρας – εμβρύου.....	168.
3. Ψυχικές Θεο-εικόνες τού εμβρύου.	170.
4. Η πνευματική ζωή τού εμβρύου.	173.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄
Η ΨΥΧΙΚΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	175.
B. ΑΥΤΟ-ΕΝΕΥΝΕΙΔΗΣΙΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΚΟΣΜΟ	
1. Γενικά.	176.
2. Η επικέντρωση του βρεφικού βλέμματος	
στα πρόσωπα.	178.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄
Η ΘΡΗΣΚΕΙΟ-ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ/ΕΦΗΒΟΥ

A. Η ΕΜΦΥΤΗ Θ/Π ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ/ΕΦΗΒΟΥ	
1. Εισαγωγή.	181.
2. Ο πνευματικός εξοπλισμός τού παιδιού.....	186.
3. Η κλίση των παιδιών προς το <i>ΙΕΡΟΝ</i> .	
α) ΓΕΝΙΚΑ	190.
β) ΤΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΓΙΑ ΤΟ <i>ΥΠΕΡΒΑΤΙΚΟΝ</i>	
1) Γενικά.	191.
2) Η προς τα «εμπρός» ορμή.	192.
3) Η προς τα «άνω» ορμή.	193.

γ) ΤΟ ΑΙΣΘΗΜΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΚΑΠΟΙΑΣ ΥΠΑΡΕΞΗΣ.....	194.
δ) ΥΠΕΡΦΥΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΠΑΡ-ΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΥΠΑΡΕΞΩΝ	196.
4. Η ορμή για «θεογνωσία» και το έμφυτο της θρησκευτικής Π/πίστης.	
α) ΓΕΝΙΚΑ	198.
β) Η ΥΠΕΡ-ΦΥΣΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΙΣΤΙΚΗ	200.
γ) ΘΕΪΚΑ ΙΔΙΩΜΑΤΑ	
1) Αθανασία.....	202.
2) Παντογνωσία.....	203.
Β. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ Θ/Π ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	
1. Η έσω και έξω Φύση.	205.
2. Βιο-νευρωνικές εστιάσεις	206.
Γ. ΨΥΧΟ-ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΤΗΤΑ	211.

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΤΟ ΕΠΙΚΤΗΤΟ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΥΘΥΠΕΡΒΑΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Α. ΓΕΝΙΚΑ	217.
Β. ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (Η/ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ) ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	218.
Γ. Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΩΣ ΜΑΘΗΜΕΝΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ	220.
Δ. ΘΡΗΣΚΕΙΟ-ΨΥΧΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	222.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΥΠΕΡΒΑΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΟΥΜΕΝΟΙ ΜΕΣΩ ΨΥΧΟ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Α. ΓΕΝΙΚΑ	225.
Β. ΓΟΝΕΪΚΟ – ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	
1. Η κοινωνική συναναστροφή	225.
2. Η οικογένεια	227.
3. Οι γονείς.	
α) ΓΕΝΙΚΑ	229.
β) STYLES ΠΡΟΣΚΟΛΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΚΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ.....	230.
γ) ΓΟΝΕΪΚΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΜΟΣ	232.
Γ. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ–ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	

1. Η πνευματικότητα ως μέρος του προγράμματος σπουδών και η επιρροή του δασκάλου.....	235.
2. Η πνευματική εκπαίδευση και αγωγή.	
α) ΓΕΝΙΚΑ	238.
β) ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	239.
Δ. ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ Θ. ΧΑΡΗ	
1. Η μάθηση της θρησκευτικής Πίστης	243.
2. Η διαλεκτική εγγύτητας και απομάκρυνσης	244.
3. Εκκλησία και κοινωνικοποίηση	247.
4. Ο παράγοντας της προσωπικής Θείας Χάρης	248.
5. Εκκλησιασμός των Νέων	248.

ΜΕΡΟΣ Δ΄

ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΦΗΒΙΚΗΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑΣ / ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΑΡΠΟΙ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΦΗΒΙΚΗΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑΣ / ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	253.
Β. Η ΠΑΙΔΙΚΗ ΚΑΙ ΕΦΗΒΙΚΗ ΒΙΩΣΗ ΤΗΣ Θ/Π	254.
Γ. ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΦΗΒΙΚΗΣ Θ/Π	257.
Δ. ΚΑΡΠΟΙ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΦΗΒΙΚΗΣ Θ/Π.....	260.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΓΝΩΣΙΑΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΦΗΒΙΚΗΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑΣ / ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Α. ΟΙ ΠΙΣΤΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	
1. Εισαγωγή	265.
2. Μεταφυσικά και υπαρξιακά ερωτήματα	266.
3. Θρησκευτικές και θεολογικές Πίστεις.	
α) ΓΕΝΙΚΑ	268.
β) Η ΠΙΣΤΗ ΣΕ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟ ΖΩΗ	270.
γ) Η ΘΕΪΣΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ	273.
Β. ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΦΗΒΙΚΕΣ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ	
1. Εισαγωγή.....	275.
2. Αναπαραστάσεις και μετα-αναπαραστάσεις	276.

3. Μοντέλα Θεο-αναπαραστάσεων.	
α) ΓΕΝΙΚΑ	277.
β) ΕΡΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΕΣ ΘΕΟ-ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ.....	282.
γ) ΟΙ ΘΕΟ-ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑ	
1) Γενικά.	284.
2) Εφηβικές Θεο-αναπαραστάσεις.	285.
Γ. Ο ΑΝΘΡΩΠΟΜΟΡΦΙΣΜΟΣ	
1. Γενικά.	285.
2. Ανθρωπομορφισμός και θρησκεία.	286.
3. Ερμηνείες τού Ανθρωπομορφισμού.	290.
Δ. Ο Α-ΛΟΓΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΣΚΕΨΗΣ	
1. Γενικά.	292.
2. Ο μύθος.	
α) ΓΕΝΙΚΑ.	293.
β) ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΜΥΘΙΚΗ ΠΙΣΤΗ.	296.
3. Οι Αρχέτυποι του ήρωα, του ημίθεου και του βασιλιά.	
α) Το «ΣΟΦΟ ΜΩΡΟ»	
1) Γενικά.	298.
2) Ορφανά παιδιά.	301.
3) Ψυχικώς τραυματισμένα παιδιά.	304.
4) Ανεπιθύμητα ή/και κυνηγημένα παιδιά.	305.
5) Εξώγαμα (νόθα) παιδιά.	306.
6) Εγκαταλειμμένα παιδιά.	309.
β) ΠΑΙΔΙΑ – ΘΕΟΙ (ΤΟ «ΘΕΙΟ ΠΑΙΔΙ»)	309.
γ) Το «ΑΗΤΤΗΤΟ» ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	316.
δ) Ο «ΕΡΜΑΦΡΟΔΙΤΙΣΜΟΣ» ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	316.
ε) Το ΠΑΙΔΙ ΩΣ ΑΡΧΗ ΚΑΙ ΤΕΛΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ	318.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΒΟΥΛΗΤΙΚΑ, ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΦΗΒΙΚΗΣ Θ/Π

Α. ΒΟΥΛΗΤΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ	
1. Γενικά.....	321.
2. Η θρησκευτική πίστη ως εμπιστοσύνη	323.
3. Η αναζήτηση της περιπέτειας και του ρίσκου στη ζωή των Νέων.....	326.
4. Η (έμφυτη) δημιουργικότητα του παιδιού	327.
5. Αυθορητισμός vs. προθετικότητα.	

α) Ο ΑΥΘΟΡΜΗΤΙΣΜΟΣ	329.
β) Η ΨΥΧΙΚΗ ΠΡΟΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ	
1) Γενικά	330.
2) Βρεφική και νηπιακή προθετικότητα	333.
3) Παιδική προθετικότητα.	
α. Γενικά.	335.
β. Σχεδιασμός και Δημιουργισμός.	340.
4) Θαυμαστός συνδυασμός αυθορμητισμού και προθετικότητας	342.
B. ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ	
1. Γενικά	343.
2. Συμπάθεια και αγάπη τού παιδιού προς τη ζωή και τους ανθρώπους.	344.
3. Η γοητεία τής απεραντοσύνης τού σύμπαντος	346.
4. Έλξη και άπωση έναντι του Μυστηριώδους και Άγνωστου	347.
Γ. ΚΙΝΗΣΙΟ-ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ	
1. Γενικά.....	348.
2. Ταυτίσεις των παιδιών με αγαπημένους ήρωες και μορφοποίηση του <i>Ιδεώδους Εγώ</i>	351.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

A. Η ΣΧΕΣΙΑΚΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	
1. Η πνευματικότητα τής σχεσιακότητας και η σχεσιακότητα τής πνευματικότητας	353.
2. Φυλογενετικές και οντογενετικές ενδείξεις.	355.
3. «Εκκλησιαστικότητα».....	356.
B. Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ	
1. Η πνευματική νοημοσύνη.....	357.
2. Η βιο-ψυχο-πνευματική συνείδηση.....	359.
3. Η σχεσιακή συνείδηση.	
α) ΓΕΝΙΚΑ	362.
β) Η ΝΟΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΣΧΕΣΙΑΚΟΤΗΤΑ	362.

ΜΕΡΟΣ Ε΄ ΥΠΕΡΒΑΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ / ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΟΝ ΚΥΚΛΟ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

Η ΑΥΞΗΣΗ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	367.
Β. Η ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑΣ / ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	368.
Γ. ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΥΞΗΣΗΣ	
1. Γενικά.	371.
2. Φιλοσοφικο-θεολογική θεώρηση.	373.
3. Θρησκευο-ψυχολογική θεώρηση.	373.
Δ. Η ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	375.
Ε. Η ΨΥΧΙΚΗ ΑΥΞΗΣΗ	376.
ΣΤ. Η ΘΡΗΣΚΕΙΟ-ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΦΗΒΟΥ	379.
Ζ. ΒΙΟΨΥΧΙΚΑ ΣΤΑΔΙΑ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΗΣ Θ/Π	
1. Εισαγωγή.	381.
2. Τα γνωσιακά στάδια της θρησκευο-πνευματικής ανάπτυξης.....	389.
3. Οι βαθμίδες πίστεως κατά τον J. Fowler	390.
4. Τα styles θρησκευτικής ταυτότητας κατά τον S. Veerasamy	391.
5. Οι βαθμίδες θρησκευτικής επίγνωσης κατά τον F. Oser.....	393.
6. Συνθετικά στάδια αύξησης της θ/π	394.
Η. ΗΘΙΚΗ ΠΡΟΚΟΠΗ.....	394.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΑΠΟΜΕΙΩΣΗ ΚΑΙ ΑΠΩΛΕΙΑ

ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑΣ / ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	397.
Β. ΨΥΧΙΚΗ «ΚΡΙΣΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ» ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΟ-ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΑΦΥΠΝΙΣΗ	
1. Γενικά.	398.
2. Στοχαστική συνείδηση και προσκόλληση.	402.
Γ. Η ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ.....	404.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

Η ΘΡΗΣΚΕΙΟ-ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΗ ΚΑΙ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ

Α. ΓΕΝΙΚΑ	407.
-----------------	------

Β. ΠΑΙΔΙΚΗ ΚΑΙ ΕΦΗΒΙΚΗ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ	408.
Γ. Η ΘΡΗΣΚΕΙΟ-ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΑΥΞΗΣΗ ΚΑΙ ΩΡΙΜΑΝΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΗΛΙΚΙΑ	410.
Δ. ΘΕΤΙΚΟ-ΑΡΝΗΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΟ-ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ	
1. Φυσικο-βιολογικοί παράγοντες.	416.
2. Ψυχολογικοί παράγοντες.	417.
3. Κοινωνικοί παράγοντες.	422.
4. Πολιτισμικοί παράγοντες.	425.
Ε. ΑΓΩΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΗΣ Θ/Π	429.

ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ